

PM

Kommentarer till periodisk besiktning av RagnSells, Fagerliden deponi och avfallsanläggning 2011

1 Allmänna

1.1 Syftet med en periodisk besiktning enligt miljöbalken

Med besiktning avses en teknisk genomgång och granskning från miljösynpunkt av en anläggning som bedriver miljöfarlig verksamhet. Den periodiska besiktningen eller förstagångsbesiktningen ska ge underlag för tillsynsmyndighetens bedömning av om anläggningen drivs och underhålls optimalt från miljöskyddssynpunkt, i enlighet med gällande tillstånd och villkor samt enligt gällande lagstiftning, exempelvis förordning (SFS 1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll

Besiktningens omfattning bör fastställas i samråd med tillsynsmyndigheten om den inte regleras i kontrollprogram. Förslag till besiktningens program bör i god tid, minst två månader innan besiktningens dag, kommuniceras och beslutas i samråd med tillsynsmyndigheten.

Förordning (SFS 1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll samt föreskrifter och allmänna råd om verksamhetsutövers egenkontroll ska ligga till grund för vad som ska kontrolleras under besiktningen.

Besiktningens rapport

En besiktningens rapport ska upprättas och bör normalt överlämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter besiktningen.

I besiktningens rapport ska samtliga besiktningens moment som utförts beskrivas och en bedömning av resultaten av varje moment redovisas.

Med besiktningens rapport ska verksamhetsutövaren lämna sina förslag till åtgärder av eventuella påpekanden samt ange när åtgärderna kan vara genomförda.

1.2 Gällande kontrollprogram

I tillgängligt kontrollprogram, daterat 2006-06-16, finns inte något nämnt om periodisk besiktning eller förstagångsbesiktning. Möjligen kan detta finnas i det miljöledningssystem som företaget omfattas av.

Kommentarer

Det har vad känt är inte genomförts någon förstagångsbesiktning av anläggningen. Detta medför att den nu genomförda besiktningen har allvarliga brister, vilka redovisas senare. Det finns inte heller någon dokumenterad ambition från företaget att genomföra regelbundet återkommande periodiska besiktningar. Likaså innehåller det nämnda kontrollprogrammet inte någon förutbestämd agenda vad den periodiska besiktningen skall innehålla.

2 Kommentarer till besiktningsrapporten daterad 17 januari 2012

Enligt rapporten är syftet med den periodiska besiktningen *att granska verksamhetens egenkontroll samt att utvärdera om verksamheten följer gällande lagar, villkor och beslut.*

Kommentar

Enligt de anvisningar som Naturvårdsverket och Länsstyrelserna lämnar är syftet att;

- Granska egenkontrollens utförande och tekniska kvalité.
- Ge underlag för en bedömning av om anläggningen drivs och underhålls på ett optimalt sätt.
- Ge underlag för en bedömning av om verksamheten drivs i enlighet med tillstånd och villkor samt övriga regler om miljökrav som gäller för verksamheten

Det framgår inte om besiktningen har skett utifrån något förutbestämt besiktningsprogram, inte heller om detta i så fall har kommunicerats med tillsynsmyndigheten.

Av besiktningsrapporten framgår att tidigare undersökningar och besiktningar har utgjort underlag vid upprättande av checklistor vid besiktningen. Vad känt är har inte någon besiktning enligt miljöbalken genomförts varför det borde ha förtydligats vilken lagstiftning som de nämnda besiktningarna gjorts utifrån.

Hur kallelse till besiktningen har skett och om denna har omfattat miljökontoret i Robertsfors framgår inte heller.

Länsstyrelsen har informerats att en sakägare, Urban Zingmark, önskar vara närvarande vid besiktningen. Någon information om den planerade besiktningen har inte lämnats än mindre någon kallelse.

Besiktningen genomfördes den 29 november 2011. Av rapporten framgår det var uppehåll och några minusgrader. Det framgår dock inte om marken var bar eller var snötäckt vilket är av stor betydelse för den besiktning som gjorts.

Vid besiktningen har en representant för länsstyrelsen närvarat.

Det kan med förvåning noteras att den person som svarar för den ordinarie tillsynen inte har medverkat.

2.1 Gällande beslut och pågående ärenden

Gällande beslut återfinns enligt besiktningsutlåtandet i miljörapporten för 2010. Det i rapporten nämnda föreläggandet från 2006, (vilket sannolikt skall vara ärende nr 555-

11569-2006) återfinns inte nämnda miljörapport. Ärendet avser *Föreläggande om att genomföra åtgärder beträffande hantering av avfall på Fagerlidens deponi- och behandlingsanläggning för fastigheten Edfastmark 7:242, Robertsfors kommun*. Ärendet är föranlett av det dammhaveri som inträffade omedelbart efter invigningen av anläggningen.

I rapporten nämns inte föreläggandet från länsstyrelsen att utöka kontrollen av vatten till recipienten att omfatta provtagning av dioxin med anledning av massor med dessa föroreningar har tagits emot.

Gällande beslut, som det är förtecknat i miljörapporten 2010, redovisar inte de provisoriska föreskifter som gäller för verksamheten.

De pågående ärenden som gäller anläggningen Fagerliden nämns inte i besiktningsrapporten. Bland dessa finns begäran om återkallande av tillstånd och i förekommande fall fastställande av slutliga villkor.

2.2 Uppfyllande av villkor

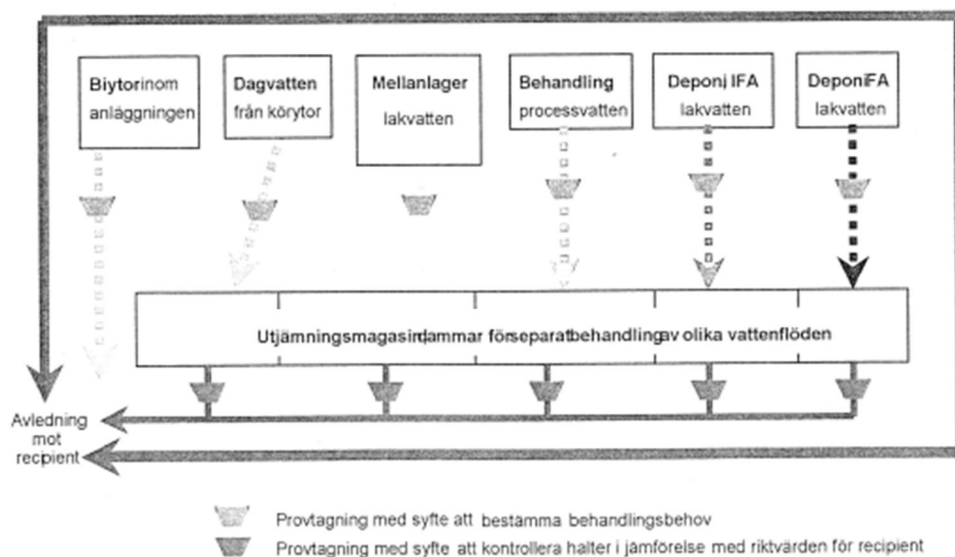
Redovisningen har gjorts så att först redovisas respektive villkor, med kursiverad och fetstil de kommentarer som besiktningsmannen har gjort och inom ram de kommentarer som undertecknad svarar för.

Det allmänna villkoret, villkor 1, verkar inte ha granskats. I ansökan och MKBn gör bolaget ett antal åtaganden.

Av besiktningsrapporten framgår inte om dessa har kontrollerats eller i vilken utsträckning som dessa uppfylls.

Villkor 3

Det finns i detta sammanhang anledning att påminna om den schematiska bild som finns i den tekniska beskrivningen där nämns även att *"genom att hålla olika vattenflöden separerade kan ev reningsåtgärder optimeras"*.

Figur 3. Schematisk bild över vattenflöden inom den planerade anläggningen

Avvikelsen från hanteringen i villkor 3 har föranlett en notering. Eftersom det är ett åtagande i ansökan borde det ha föranlett en anmärkning.

Villkor 6... Deponerat avfall skall täckas på lämpligt sätt så att den öppna sårytan hålls så liten som möjligt.

Mellantäckning sker med plansiloplast. Problem med blåsande plast, men inga klagomål.

Om det finns problem med blåsande plast och att avfallet inte blir ordentligt täckt bör detta noteras i besiktningsprotokollet. Det oavsett om det har föranlett klagomål eller ej.

Villkor 7.Mellanlagrade massor skall täckas över om lagringen medför risk för spridning av föroreningar genom lakning eller på annat sätt.

Vid flera tidigare besök längs infartsvägen till anläggningen har det noterats att det finns uppenbara problem med täckningen av avfallet. Det går dock inte att avgöra hur förhållandena var vid besiktningsstillfället.

Villkor 8. Dagvatten från ytor inom anläggningen, som konstaterats vara fritt från föroreningar, kan avledas avskilt från allt annat vatten som ett kontrollerat utsläpp till recipient.

Dagvatten samlas upp via diken och brunnar för att ledas till dammarna.

Detta konstaterande reser frågor beträffande dagvattendammarnas dimensionering. Klarar dessa att ta emot och behandla dagvatten vid tillfällena med intensiv nederbörd?

Villkor 9. Området skall vara inhägnat.....

Området är inhägnat och det finns bommar både vid infarten till och till själva anläggningen. En kamera kommer att sättas upp vid vägen

Vid flera tidigare besök till kommunens återvinningscentral har det noterats att det inte finns några hinder med bil ta sig in på verksamhetsområdet. Det går dock inte att avgöra hur förhållandena var vid besiktningstillfället.

Villkor 11. Varje behandling skall anmälas till tillsynsmyndigheten senast sex veckor innan den påbörjas.

Klargöra vad som menas med behandling enligt villkor 11 i tillståndet så att tillsynsmyndigheten och VU har samma syn.

Kommentaren antyder att det finns skiljaktigheter i synsättet och att behandling har förekommit som inte har anmälts.

Villkor 18. Kontrollprogram skall inges senast en månad innan anläggningen tas i drift eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Skall uppdateras under 2012 med bl a filmning av ledningar och dammrengöring. Ref pkt flyttas uppströms.

3 Uppfyllande av miljöbalkens allmänna hänsynsregler och egenkontrollförordningen (SFS 1998:901)

Kontroll brukar vanligen göras hur företaget följer bland annat kunskapskravet, kravet på bästa möjliga teknik och substitutionsprincipen.

Det är inte känt hur företaget tillförsäkrar sig kännedom om den lagstiftning som är relevant just för anläggningen Fagerliden.

Någon kontroll av att verksamhetsutövaren har förtecknat de lagar och förordningar som verksamheten omfattas av har inte gjorts.

Vidare har frågan om företaget använder ”bästa möjliga teknik” inte belysts.

Då kemikalieanvändningen vid anläggning bedöms vara av ringa omfattning bedöms substitutionsprincipen omfatta ett fåtal kemiska produkter.

I egenkontrollförordningen finns bland annat följande paragrafer;

4§ För varje verksamhet skall finnas en fastställd och dokumenterad fördelning av det organisatoriska ansvaret för de frågor som gäller för verksamheten ...

Den organisation som redovisas är otydlig. Det är även otydligt hur ansvar för miljöfrågorna har delegerats i organisationen. Verksamheten vid anläggningen drivs vidare av en entreprenör och det finns ingen information om i vilken utsträckning denna har fått arbetsuppgifter delegerande och vilken utsträckning denna skall agera i situationer om något fallerar.

5§ Rutiner för kontroll av utrustning

Rutiner finns för kalibrering av våg, provtagning m m. Vilket också är väl dokumenterat.

Ingenting nämns om den utrustning som skall behandla förorenat vatten från dammarna. Vad händer om denna inte fungerar? Hur går det att få tag i reservdelar mm?

6§ Verksamhetutövaren skall systematiskt undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från hälso- och miljösynpunkt.

Riskutredning utförs vart 3:e år. Ledningssystemet stipulerar revidering av riskutredningen minst en gång varje år eller oftare vid förändring av verksamheten.

Det finns ingenting nämnt om resultatet av riskutredningen, d v s vilka risker som verksamhetsutövaren har bedömt vara de största. Vidare borde det även ha nämnts vilka åtgärder som genomförts för att reducera förekommande risker.

4 Övrigt

Driftsjournaler Det är svårt att se om det finns några driftsjournaler vid anläggningen och vad dessa i så fall omfattar. Det framgår inte om driftskontroll sker enligt deponiförordningen.

Det kan noteras att nivåmätning av dammarna planeras veckovis för att upptäcka eventuella läckage.

Som länsstyrelsen påpekar i sitt meddelande till RagnSells är det den tillståndsgivande myndigheten som skall få prøvotidsredovisningen och förslag till slutliga villkor.

RagnSells har ett certifikat avseende ISO 14001 omfattande verksamheten i Fagerliden vilket sträcker sig till utgången av år 2012.

5 Sammanfattande kommentarer

Generellt är det svårt att bedöma i vilken omfattning besiktningen är korrekt utförd, eftersom vissa punkter endast är möjliga att granska om marken är bar.

Granskningen av egenkontrollens utförande och tekniska kvalitet har gjorts framför allt med tyngdpunkt på det första momentet. Det senare, den tekniska kvaliteten, lyser med sin frånvaro.

Besiktningen har inte gett svar på frågan om anläggningen drivs och underhålls på ett optimalt sätt. Rapporten klargör att kontroll måste ske regelbundet med avseende på lakvattendammarna, eftersom stor tveksamhet råder om dess beständighet över tid.

Andra anläggningsdelar som reningsanläggningen för vatten berörs endast översiktligt.

Besiktningen har inte heller klarlagt om verksamheten bedrivs i enlighet med gällande tillstånd eller övriga regler om miljökrav som verksamheten omfattas av eftersom någon mer djuplodande kontroll av villkorsefterlevnaden har gjorts. Detta gäller i synnerhet det allmänna villkoret.

De provisoriska föreskrifterna P1 och P2 i deldomen har inte ens redovisats, än mindre kommenterats.

Vidare nämns inte den utökade omfattningen på egenkontrollen som verksamheten omfattas till följd av mottagning av dioxinförorenade massor.

Det är inte klarlagt att verksamheten har tillgång till den generella och specifika lagstiftning som verksamheten omfattas av.

De anmärkningar som riktas av besiktningsmannen mot verksamheten betraktas som allvarliga. Förutom de oklarheter som gäller ansvarsfördelningen, som endast renderat en notering, finns anmärkningar mot tolkning av villkor 11 som avser behandling samt kritik mot rutiner för vattenhantering, invägning och mottagning av asbest.

Sammanfattningsvis stärker besiktningsrapporten intrycket av att anläggningen har byggts och drivs på ett sådant sätt att den utgör en betydande miljörisk. Därutöver verkar verksamhetsutövaren, besiktningsmallen och tillsynsmyndigheten inte ha klart för sig vilka provisoriska föreskrifter som gäller för anläggningen eftersom dessa inte har redovisats i besiktningsrapporten. Att de inte finns med borde rimligen har föranlett tillsynsmyndigheten att inte godkänna rapporten eller i varje påpeka att dessa provisoriska föreskrifter reglerar verksamhetens utsläpp.

Umeå 2012-03-05

WSP Samhällsbyggnad

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Göran Bergström', is written over a horizontal line.

Göran Bergström